

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

П.Я. ПРИГУНОВ,

к.п.н., доцент, професор, Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова

Сучасні підходи до визначення суб'єктів забезпечення економічної безпеки підприємств

У статті розглядаються сучасні науково обґрунтовані підходи щодо визначення суб'єктів забезпечення економічної безпеки вітчизняних підприємств, досліджуються особливості їхньої діяльності в системі економічної безпеки, запропонована їхня класифікація та надані пропозиції щодо їх підготовки та утворенню умов, за яких вони можуть розглядатися як суб'єкти безпеки та здійснювати свою професійну діяльність із забезпечення безпеки на підприємствах.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, система економічної безпеки підприємства, суб'єкти забезпечення економічної безпеки, класифікація суб'єктів забезпечення економічної безпеки, кваліфікаційні характеристики, умови та вимоги до визначення суб'єктів забезпечення економічної безпеки.

В статье рассматриваются современные научно обоснованные подходы к определению субъектов обеспечения экономической безопасности отечественных предприятий, исследуются особенности их деятельности в системе экономической безопасности, предложена их классификация и сформированы предложения по их подготовке и созданию условий, при которых они могут рассматриваться как субъекты безопасности и осуществлять свою профессиональную деятельность по обеспечению безопасности на предприятиях.

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, система экономической безопасности предприятия, субъекты обеспечения экономической бе-

зопасности предприятия, квалификационные характеристики, условия и требования к определению субъектов обеспечения экономической безопасности.

The article discusses the modern scientific and reasonable approaches for the determination of maintenance of economic safety of the domestic enterprises, peculiarities of their activities in the system of economic security, their classification and provided suggestions on their training and the conditions under which they can be seen as the subjects of security and carry out their professional activity to ensure security for enterprises.

Keywords: economic security, a system of economic security, the subjects of ensuring economic security, classification of subjects to ensure economic security, the qualifying characteristics, conditions and requirements for the determination of maintenance of economic safety.

Постановка проблеми. Одним із завдань, які вирішують вітчизняні науковці, є розв'язання проблем, пов'язаних із забезпечення безпеки (у тому числі економічної) на вітчизняних підприємствах. У своїх дослідженнях вони формують сучасну теорію та методологію забезпечення економічної безпеки на підприємствах, надають практичні рекомендації щодо її забезпечення. Разом із тим у більшості досліджень, які здійснюються з різних проблем організації та забезпечення економічної безпеки, дослідниками не враховується, хто буде здійснювати цю діяльність, використовувати різноманітні методи по забезпеченню безпеки, тобто вони не визначають окремих

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

суб'єктів, тих, хто безпосередньо повинен на практиці використовувати результати їхніх досліджень.

Аналіз публікацій та досліджень з проблеми. Питання організації системи економічної безпеки підприємств є відносно новими в теоретичній та практичній сфері. Вітчизняні та російські вчені стали досліджувати ці проблеми порівняно недавно. Але слід зазначити, що в останні роки з'явилася безліч публікацій на дану тему, зокрема вагомий внесок у дослідження проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств зробили вітчизняні вчені: Л.В. Гнилицька, А.І. Пономаренко, О.І. Барановський, І.О. Бланк, М.І. Камлик, В.М. Геєць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, О.І. Черняк, С.М. Шкарлет, В.І. Франчук та інші. Серед російських вчених загальним питанням економічної безпеки приділили увагу О.А. Грунін, Г.О. Мінаєв, В.К. Сенчагов, В.І. Ярочкін, В.П. Мак–Мак та ін.

Окремі наукові праці українських вчених присвячені визначенню суб'єктів недержавного сектору безпеки та суб'єктів забезпечення економічної безпеки підприємств. Серед них ми можемо виділити праці доктора юридичних наук, професора В. Крутова [1], які присвячені вирішенню проблем формування недержавної системи безпеки в Україні і в яких визначаються недержавні суб'єкти забезпечення безпеки. Доктори економічних наук Л. Гнилицька [2], В. Ортинський [3] та В. Франчук [4] у своїх дослідженнях, присвячених проблемам забезпечення економічної безпеки підприємств, визначають окремі категорії суб'єктів забезпечення економічної безпеки підприємств.

Інші науковці вважають, що суб'єктом забезпечення безпеки на підприємстві є підрозділ безпеки, не враховуючи, які фахівці в ньому працюють і які завдання мають вирішувати [5]. Деякі фахівці з економічної безпеки вважають, що суб'єктами забезпечення економічної безпеки є весь персонал підприємства тощо [6].

Відсутність в економічній теорії системного уявлення про економічну безпеку підприємств та сама специфіка її забезпечення свідчить про те, що теоретико–прикладні проблеми даного явища заслуговують на особливу увагу і мають розглядатися як відносно самостійний клас проблем. Закритість самої діяльності, яку здійснюють фахівці з економічної безпеки, з одного боку, не дає змоги дослідити науковцями її особливості та надати науково обґрунтовані рекомендації, з іншого – фахівці з безпеки не враховують досягнення сучасної науки в цій галузі. Однією з причин такого явища є те, що науковці, здійснюючі свої дослідження, не враховують, хто на практиці буде використовувати їхні рекомендації.

Метою статті є формування науково обґрунтованих підходів щодо визначення суб'єктів забезпечення економічної безпеки підприємств, розробка їхньої класифікації та пропонування умов, за яких вони можуть розглядатися як суб'єкти безпеки.

Виклад основного матеріалу. Поняття «економічна безпека» ще не увійшло в активний вокабуляр українських

підприємців [7]. Це новий напрям розвитку прикладної науки. Разом із тим в Україні та за її межами немає єдиного розуміння суті цього поняття. Зокрема, нині лише українськими вченими–економістами дано більше двадцяти принципово відмінних трактувань, що ускладнює формування дієвої стратегії забезпечення економічної безпеки не тільки підприємств, а й країни [8].

Під економічною безпекою частіше за все розуміється система заходів, яка характеризує стан захищеності економічних інтересів особи, суспільства, держави від внутрішніх і зовнішніх погроз, заснована на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності суб'єктів господарської діяльності.

Система безпеки підприємства розглядається як організаційна система суб'єкта господарювання, що складається із сукупності організаційних, управлінських, технічних, правових і інших заходів і заходів, сукупності сил і засобів, спрямованих на забезпечення безпеки підприємства, захисту законних інтересів його засновників та керівництва і інвесторів, сприяння забезпеченню стійкого розвитку підприємства.

Забезпечення економічної безпеки підприємства – це процес реалізації функціональних складових економічної безпеки з метою запобігання можливих збитків і досягнення максимального рівня економічної безпеки в даний час і в майбутньому. Способи забезпечення економічної безпеки підприємства – це набір заходів і система організації їх виконання і контролю, які дозволяють досягати найбільш високих значень рівня економічної безпеки підприємства [9].

Аналіз літературних джерел свідчить, що науковці та практики по–різному підходять до розроблення системи забезпечення безпеки підприємницьких структур, пропонуючи власний набір структурних елементів, що істотно між собою різняться [10]. Так, В.П. Мак–Мак вважає, що система безпеки підприємства охоплює наукову теорію безпеки, політику і стратегію безпеки, засоби і методи забезпечення безпеки і концепцію безпеки підприємства [11].

Російський науковець В.І. Ярочкін визначає систему безпеки як організовану сукупність спеціальних органів, служб, засобів, методів, заходів, що забезпечують захист життєво важливих інтересів особистості, підприємства, держави від внутрішніх і зовнішніх загроз [12].

На думку вітчизняного вченого А.І. Пономаренка, система економічної безпеки фірми – це сукупність об'єкта, засобів захисту, нормативної бази та організаційних структур її здійснення [13].

Ми вважаємо, що в сучасних умовах економічна безпека підприємства є стан та результат діяльності суб'єктів безпеки по захисту економічних інтересів власника суб'єкта господарської діяльності, який характеризується утворенням сприятливих умов для існування та розвитку підприємства (отримання прибутку).

На наш погляд, забезпечення економічної безпеки підприємства – це неперервний процес, спрямований на захист економічних інтересів власника та підприємства, який

здійснюється суб'єктами безпеки в рамках визначених власником та діючим законодавством їх повноважень. Виходячи з цього визначення ми приходимо до висновку про необхідність визначення суб'єктів забезпечення економічної безпеки та розробити їх відповідну класифікацію.

Аналізуючи структуру діяльності по забезпеченню економічної безпеки підприємства (див. рис.), ми бачимо, що вона складається з ряду складових, однією з яких є суб'єкти забезпечення економічної безпеки.

Українські науковці намагаються визначити суб'єктів забезпечення безпеки підприємств, використовуючи різні до цього підходи. Так, В. Крутов [1, с. 62–79] характеризує суб'єктів забезпечення безпеки підприємництва через здійснення аналізу основних напрямів організації безпеки: охоронні підприємства, детективні агентства, магазини з продажу зброї та засобів безпеки, інформаційно-аналітичні агентства тощо.

Професор В. Ортинський [3, с. 124–126] вважає, що суб'єктів економічної безпеки слід класифікувати залежно від ступеню їх задіяності в процесі забезпечення безпеки. Він запропонував класифікувати їх як спеціалізовані, напівспеціалізовані та неспеціалізовані.

Професор В. Франчук вважає, що основними суб'єктами забезпечення економічної безпеки акціонерних товариств є: державна служба охорони, приватні (недержавні) структури безпеки, власна служба економічної безпеки [4, с. 226–290].

Інші фахівці використовують терміни: служба безпеки підприємства, сили забезпечення безпеки, агенти забезпечення безпеки, менеджери з безпеки, тобто розуміючи під такими визначеннями зовнішніх та внутрішніх суб'єктів забезпечення безпеки [14, 15]. Більшість науковців у галузі економічної безпеки не розуміють, хто на практиці буде використовувати їхні рекомендації, на яких підставах та відповідно до чого персонал підприємства або інші особи будуть здійснювати заходи по забезпеченню безпеки на підприємстві.

Так, деякі науковці до внутрішніх суб'єктів забезпечення економічної безпеки на підприємстві відносять топ-менеджмент та інших працівників підприємства [16]. Разом із тим, за даними Всесвітнього огляду економічних злочинів за

2011 рік, найбільш поширеними видами зловживань у приватних компаніях є:

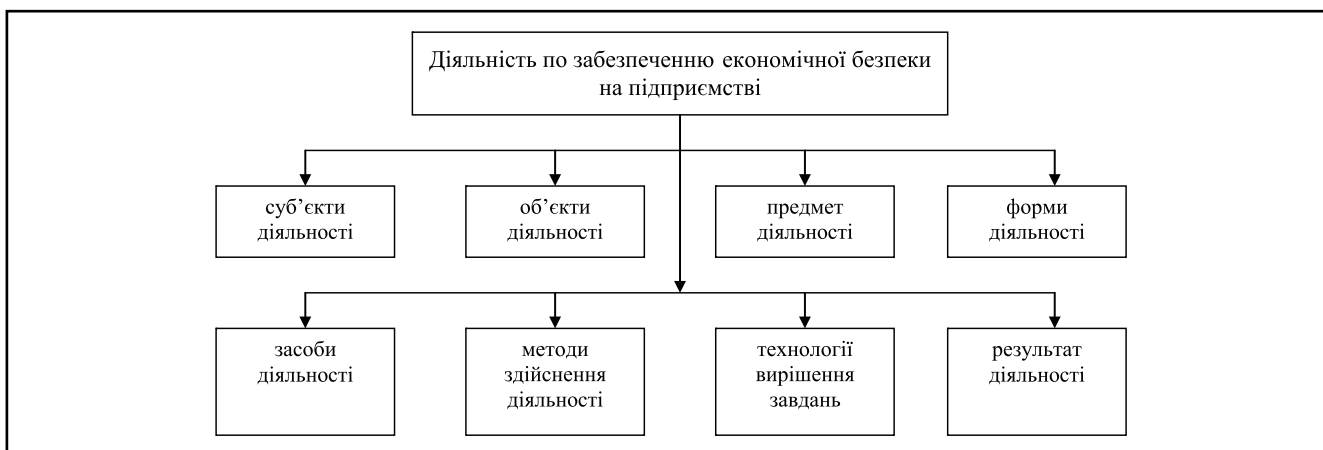
- незаконне привласнення майна (31%);
- корупція та хабарництво (29%);
- маніпуляції з фінансовою звітністю (14%).

Більшість посадових шахраїв у приватному секторі економіки України є представниками вищої (40%) та середньої (40%) керівної ланки на підприємстві [17]. Тобто 80% злочинів на підприємстві скояться представниками вищої та середньої ланки управління підприємством, тобто його топ-менеджментом. Чи можливо за таких умов вважати топ-менеджмент суб'єктом забезпечення безпеки на підприємстві?

Найбільш вдалою спробою визначити окремих суб'єктів забезпечення економічної безпеки на підприємстві та надати науково обґрунтовані рекомендації щодо організації їх діяльності є підходи професора Л. Гнилицької. При здійсненні досліджень вона враховувала наявність та зміст кваліфікаційних характеристик – фахівців з безпеки, їхні функціональні обов'язки, тому її практичні рекомендації використовуються аналітиками та професіоналами з фінансово-економічної безпеки, тому, що вони відповідають змісту їх діяльності [2, с. 63–102].

У сучасних словниках суб'єкт трактується як особа (фізична або юридична), якій належать ті чи інші права та обов'язки, або носій дій, той, хто пізнає, мислить та діє [18]. Тобто суб'єктом забезпечення безпеки на підприємстві може бути особа (фізична або юридична), яка має певні права, обов'язки щодо здійснення заходів з безпеки на підприємстві. Таким чином ми можемо визначити, за яких умов персонал підприємства може бути суб'єктом забезпечення його безпеки. До цих умов слід віднести:

- наявність відповідної освіти (за освітньо-кваліфікаційним рівнем: бакалавр, спеціаліст або магістр) та професійних компетенцій (знань, навичок, вмінь) щодо забезпечення безпеки на підприємстві;
- визначення у кваліфікаційних характеристиках (завданнях та обов'язках) здійснення відповідної діяльності по забезпеченню безпеки на підприємстві;
- закріпленості у посадових інструкціях персоналу підприємства відповідних прав та обов'язків по забезпеченню безпеки;

Структура діяльності по забезпеченню безпеки підприємства

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- проходження відповідного інструктажу по забезпеченню безпеки та методам її забезпечення на підприємстві;
- наявність сформованої мотивації до забезпечення безпеки та відданості до підприємства;
- обраховування керівництвом підприємства діяльності того чи іншого працівника по забезпеченню ним безпеки при оплаті його праці.

Згідно з діючим класифікатором професій ДКООЗ:2010 [19, 20] у державі існує низка посад для фахівців у галузі безпеки, для заняття яких потрібні відповідні компетенції з безпеки та наявність вищої освіти в галузі безпеки (табл. 1–3).

Для зайняття цих посад потрібна відповідна повна вища освіта (освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліст», «магістр»), стаж роботи на посадах та обов'язкове проходження курсів підвищення кваліфікації.

Для заняття цих посад потрібна відповідна освіта на рівні «спеціаліст», «магістр» з отриманням кваліфікації, яка надає право займати такі посади.

Для заняття посад визначених у табл. 3 потрібна освіта на рівні «бакалавр», а в окремих випадках і «спеціаліст» з відповідною кваліфікацією або (спеціалізацією).

У кваліфікаційних характеристиках для цих фахівців з безпеки (табл. 1–3) визначені певні завдання та обов'язки, вимоги до освітньої підготовки [21].

Тобто коли мова йде про визначення внутрішніх суб'єктів забезпечення економічної безпеки на підприємстві, до них слід віднести тільки три категорії персоналу.

Перша – це засновники та керівник підприємства, вони безпосередньо відповідають за всю діяльність підприємства, у тому числі за організацію системи безпеки на ньому, приймають остаточне рішення щодо формування та функціону-

вання системи економічної безпеки на підприємстві, утворення підрозділу безпеки та механізмів взаємодії підрозділів підприємства по забезпеченню економічної безпеки.

Друга категорія – це керівники підрозділів безпеки на підприємстві. За своїми функціональними обов'язками та посадовими інструкціями вони безпосередньо відповідають за організацію діяльності підрозділу безпеки, здійсненню заходів по забезпеченню безпеки та результати діяльності по забезпеченню економічної безпеки [22].

Третя категорія – це фахівці з безпеки, ті, хто безпосередньо здійснює заходи по забезпеченню економічної безпеки на підприємстві. Друга та третя категорії повністю відповідають вимогам щодо визначення суб'єктів забезпечення економічної безпеки на підприємстві.

Що стосується іншого персоналу підприємства, то він повинен розглядатися як суб'єкт сприяння забезпеченню економічної безпеки на підприємстві. Весь інший персонал підприємства (його топ-менеджмент, менеджмент тощо) одночасно є об'єктом економічної безпеки і загрозою для економічної безпеки підприємства. Для того щоб окремі категорії працівників визначалися суб'єктами забезпечення економічної безпеки, вони повинні відповідати вимогам, які викладені у цій статті.

Зовнішні суб'єкти забезпечення економічної безпеки підприємства поділяються на державні та приватні. Ряд зарубіжних та вітчизняних вчених розглядають суб'єктів забезпечення національної безпеки держави і як суб'єктів забезпечення безпеки вітчизняного підприємництва, але це не зовсім відповідає дійсності [23, 24]. Для того щоб вони могли розглядатися як суб'єкти забезпечення безпеки на підприємстві, для них теж сформовані певні вимоги:

Таблиця 1. На рівні керівників ми маємо такі посади

№ з/п	Професійні назви робіт	Код КП
1	Керівник (директор, начальник) підрозділу (служби, управління, департаменту тощо) з безпеки (фінансово-економічної, інформаційної)	1229.7
2	Керівник підрозділу з охорони та безпеки (фізичної та майнової)	1229.7
3	Менеджер (управитель) систем з інформаційної безпеки	1495

Таблиця 2. На рівні професіоналів

№ з/п	Професійні назви робіт	Код КП
1	Професіонал з фінансово-економічної безпеки	2414.2
2	Професіонал з інтелектуальної власності	2419.2
3	Професіонал із організації інформаційної безпеки	2149.2
4	Аналітик з питань фінансово-економічної безпеки	2414.2
5	Професіонал з охоронної діяльності та безпеки	2423.2
6	Професіонал з організації захисту інформації з обмеженим доступом	2149.2
7	Приватний детектив	2429

Таблиця 3. На рівні фахівців

№ з/п	Професійні назви робіт	Код КП
1	Фахівець з фінансово-економічної безпеки	3411
2	Фахівець із туристичної безпеки	3414
3	Фахівець з організації інформаційної безпеки	3439
4	Фахівець з організації майнової та особистої безпеки	3450
5	Фахівець з організації захисту інформації з обмеженим доступом	3439
6	Інспектор воєнізованої охорони	3450
7	Помічник приватного детектива	3450

– законодавче (правове) закріплення їх прав брати участь у забезпеченні безпеки на підприємствах різної форми власності;

– наявність відповідних ліцензій (дозволів) по наданню послуг у галузі безпеки (охорони, захисту інформації тощо);

– наявності у статутах зовнішніх суб'єктів забезпечення безпеки визначеного напрямку діяльності по забезпеченню безпеки (приватна детективна діяльність, інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки тощо), за яким надається підприємству послуга;

– мати у своєму складі відповідних фахівців по забезпеченню безпеки, освітньо-кваліфікаційний рівень яких підтверджено відповідними документами, встановленого державою зразка;

– наявності цивільно-правових договорів (угод) по наданню підприємству відповідних послуг з безпеки тобто мати правову систему відношень.

До зовнішніх суб'єктів державної форми власності, які надають послуги з безпеки, належить Державна служба охорони при МВС України. До недержавних суб'єктів забезпечення безпеки на вітчизняних підприємствах належать суб'єкти приватної форми власності, які на підставі ліцензій надають послуги з охорони громадян та власності, здійснюють технічний захист інформації тощо.

Усю іншу діяльність державних або приватних суб'єктів господарської діяльності, представників установ, організацій можливо розглядати як сприяння у забезпеченні безпеки і відносити їх до суб'єктів забезпечення безпеки проблематично. До зовнішніх суб'єктів, які сприяють забезпеченню безпеки, належать навчальні заклади, в яких готують фахівців з безпеки, магазини з продажу зброї та технічних приладів з безпеки тощо.

Висновки

Якщо мова йде про забезпечення безпеки підприємства, ми повинні обов'язково визначити суб'єктів забезпечення цієї безпеки в цілому та її складових:

1. Традиційно суб'єктів забезпечення економічної безпеки поділяють на зовнішніх та внутрішніх. До внутрішніх суб'єктів забезпечення економічної безпеки слід відносити представників персоналу підприємства, який відповідає визначеним у нашої статті вимогам. Інший персонал підприємства можливе розглядати, з одного боку, як суб'єктів сприяння забезпечення безпеки, з іншого – як об'єкт та загрозу економічній безпеці підприємства.

2. Зовнішні суб'єкти безпеки потрібні теж відповідати певним вимогам, щоб розглядатися як суб'єкти забезпечення безпеки підприємства. Інші зовнішні представники організацій чи установ своєю діяльністю можуть сприяти забезпеченню безпеки на підприємстві.

3. При розробці практичних рекомендацій з формування системи економічної безпеки на підприємстві або діяльності їхніх підрозділів безпеки дослідники мають враховувати наявні професійні вимоги до діяльності фахівців з економічної

безпеки, існуючі кваліфікаційні характеристики, наявні спеціальності та програми підготовки фахівців в галузі безпеки.

4. Для того щоб визначити суб'єктів забезпечення економічної безпеки підприємства, необхідно надати визначення, що собою представляє безпека підприємства, система економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності, та враховувати реалії практичної діяльності із забезпечення безпеки на підприємстві.

5. При здійсненні класифікації суб'єктів забезпечення економічної безпеки слід враховувати їхні кваліфікаційні характеристики та посадові інструкції, а також наявність в них професійних компетенцій по забезпеченню безпеки.

Ми класифікуємо суб'єктів забезпечення безпеки на підприємстві як внутрішніх та зовнішніх (державних або/та приватних), а також виділяємо окрему категорію – суб'єктів сприяння забезпеченню безпеки підприємства.

Список використаних джерел

1. Крутов В.В. Становлення та розвиток недержавної системи безпеки підприємництва: монографія. – К.: «Фенікс», 2008. – 406 с.
2. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: монографія / Л.В. Гнилицька. – К.: КНЕУ, 2012. – 305 с.
3. Ортинський В.Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Видавництво «Правова єдність», 2009. – 544 с.
4. Франчук В.І. Особливості організації системи економічної безпеки вітчизняних акціонерних товариств в умовах трансформаційної економіки: монографія / В.І. Франчук / Львівський державний університет внутрішніх справ. – Львів, 2010. – 440 с.
5. Ярочкин В.І. Система безопасности фирмы. – М.: Издательство «Ось-89». – 2003. – 352 с.
6. Кім Ю.Г. Формування системи фінансової безпеки транспортно-експедиційного підприємства: Монографія. – К.: «ДОРАДО», 2007. – 140 с.
7. Антирейдерский союз предпринимателей Украины. Консультационный центр «Корпоративная безопасность предприятия (фирмы)». – «Экономическая безопасность предприятия (фирмы)». – Курс лекцій. – К.: Библиотека Антирейдера, 2010. – 112 с.
8. Губарева О.І., Доровської В.А. Теоретичне визначення змісту поняття «економічна безпека» // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2009 – №2.
9. Гончаренко Л.П. Управление безопасностью: учебное пособие. – М.: КНОРУС, 2009. – 272 с.
10. Франчук В.І. Теоретична модель системи забезпечення економічної безпеки акціонерних підприємств // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – №20.
11. Мак-Мак В.П. Служба безопасности предприятия как субъект частной правоохранительной деятельности: монография / В.П. Мак-Мак. – М.: Компания «Спутник+», 2003. – 220 с.
12. Ярочкин В.І. Аудит безопасности фирмы: теория и практика: учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – М.: Академический проект, 2005. – 352 с.

13. Пономаренко А.І. Система економічної безпеки фірми / А.І. Пономаренко // Шлях України до економічної безпеки: матеріал науково-практичної конференції (м. Харків, 14 квітня 2006 р.). – Харків, 2006. – 302 с. – С. 167–189.
14. Тумар Н.Б. Экономическая безопасность предприятия: монография. – Харьков, 2006. – 160 с.
15. Шульга І.П. Економічна безпека емісійної діяльності акціонерних товариств: монографія. – Черкаси: Видавництво ТОВ «Маклаут», 2010. – 425 с.
16. Захаров О.Ю. Обеспечение комплексной безопасности предпринимательской деятельности / Захаров О.Ю. Ї М.: АСТ «Астрель», 2008. Ї 320 с.
17. Україна. Всесвітній огляд економічних злочинів. – [Електрон. ресурс] www.pwc.com/ua
18. Энциклопедический словарь Ф.А. Брокгауза и И.А. Ефрона. – www.vehi.net/brokgauz/index.html
19. Національний класифікатор України «Класифікатор професій ДК: 003: 2010». – К.: «Соцінформ». – 2010. – 746 с.
20. Національний класифікатор України «Класифікатор професій ДК: 003: 2010» (зміни та доповнення №1). Погоджено Міністерством соціальної політики України від 06.02.2012. Затверджено наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України №923 від 16.08.2012 (набирає чинності з 01.09.2012р.) – К.: «Соцінформ» – 2012. – 218 с.
21. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників «Безпека господарської діяльності підприємства, установи, організації» / Розробники: Мельник С.В., Гнилицька Л.В., Пригунов П.Я. та інш. – Луганськ: ДУ НДІ СТВ, 2011. – 57 с.
22. Теоретико-методологические и прикладные основы обеспечения экономической безопасности субъектов хозяйственной деятельности. Монография / Захаров О.И., Пригунов П.Я., Гнилицкая Л.В. // К.: ТОВ «Дорадо-Друк», 2011. – 290 с.
23. Королев М.И. Экономическая безопасность фирмы: теория, практика, выбор стратегии. Монография / Королев М.И.: М.: Экономика, 2011. – 284 с.
24. Ліпкан В.А. Національна безпека України: навчальний посібник. – К.: КНТ, 2009. – 576 с.

УДК 339.03:69.057:658.7

Є.Ю. АНТИПЕНКО,
д.т.н., професор, Запорізька державна інженерна академія

Аналіз сучасної практики організації структур управління ланцюгами поставок підприємств у нестаціонарному середовищі

У роботі проаналізовано загальні теоретичні підходи до побудови та розвитку організаційних структур управління підприємствами та ланцюгами поставок відповідно до ринкової кон'юнктури. Така теоретична основа є корисним підґрунтям для покращення результатів діяльності підприємств будівельної галузі, що функціонують у сучасних умовах ринку та спрямовують свою діяльність на отримання максимального прибутку за рахунок оптимізації апарату управління.

Ключові слова: сучасні тенденції розвитку, організаційні структури управління, ринкові відносини, будівельне підприємство.

В работе проанализированы общие теоретические подходы к построению и развитию организационных структур управления предприятиями и цепями поставок в соответствии с рыночной конъюнктурой. Такая теоретическая основа является полезным основанием для улучшения результатов деятельности предприятий строительной отрасли, функционирующих в современных условиях и направляющих свою деятельность на получение максимальной прибыли за счет оптимизации аппарата управления.

Ключевые слова: современные тенденции развития, организационные структуры управления, рыночные отношения, строительное предприятие.

The paper analyzes the general theoretical approaches to building and developing organizational structures of enterprises and supply chain according to market conditions. This theoretical framework is a useful basis for improving performance of construction companies that operate in today's market and seeks to maximize profits by streamlining administrative staff.

Keywords: modern trends, organizational management structure, market relations, construction enterprise.

Постановка проблеми. Створення нової або належне коректування існуючої структури управління підприємством або ланцюгом поставок є важливим елементом в організаційній діяльності. Вибір ефективної методики раціоналізації і формування всього комплексу організаційних структур – також життєво важливий елемент в діяльності управлінського корпусу. Тому необхідна їх орієнтація на діяльність в умовах ринку, що передбачає вивчення ринковою кон'юнктури, систематичне вдосконалення організаційно-технічно-